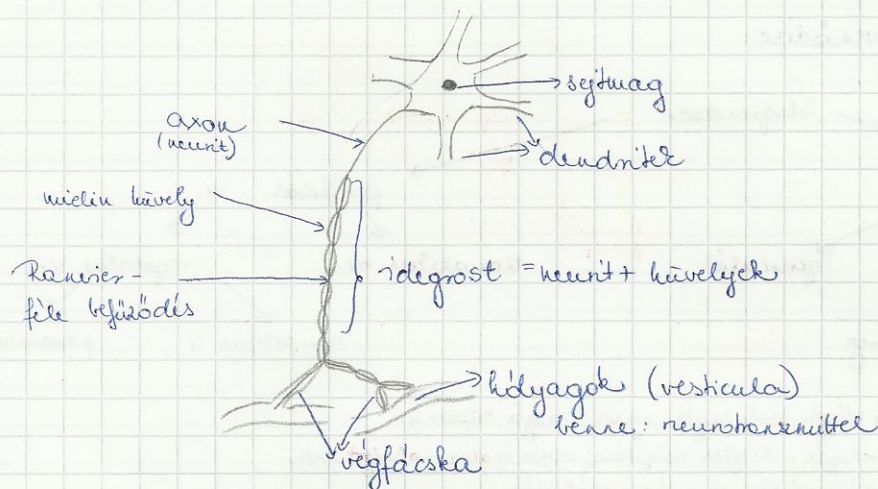

Idegrendszer:

- feladata:
- izomműködés koordinálása
  - belső elválasztási mirigyek szabályozása
  - testen lejátszódó folyamatok összehangolása

felépítése: idegsejtekből (=neuron) $\Rightarrow$ száma: kb. 10 milliárd

sinapsis: neuronok közötti kapcsolat

"Ingerátviteli" anyag: neurotranszmitter

Serotonin: örömhormon

- befolyásolja a hangulatot (attól függ, mennyi van az agyban)
- növeli: csóci, kapszítás, sport

Mozgató idegsejt (motoros neuron): központi idegrendszerből kiinduló jeleket továbbítja a végrehajtónetworkhoz (izom, mirigy)

Érző idegsejt (szensoros neuron): az érzékelő sejtektől (receptor) érkező impulzusokat továbbítja a központi idegrendszer megfelelő területéhez.

Interneuron (költés idegsejt): helye: központi idegrendszer, agy, geniculáló
feladata: a belérő impulzusokat továbbítja

Ingenyvezetés:

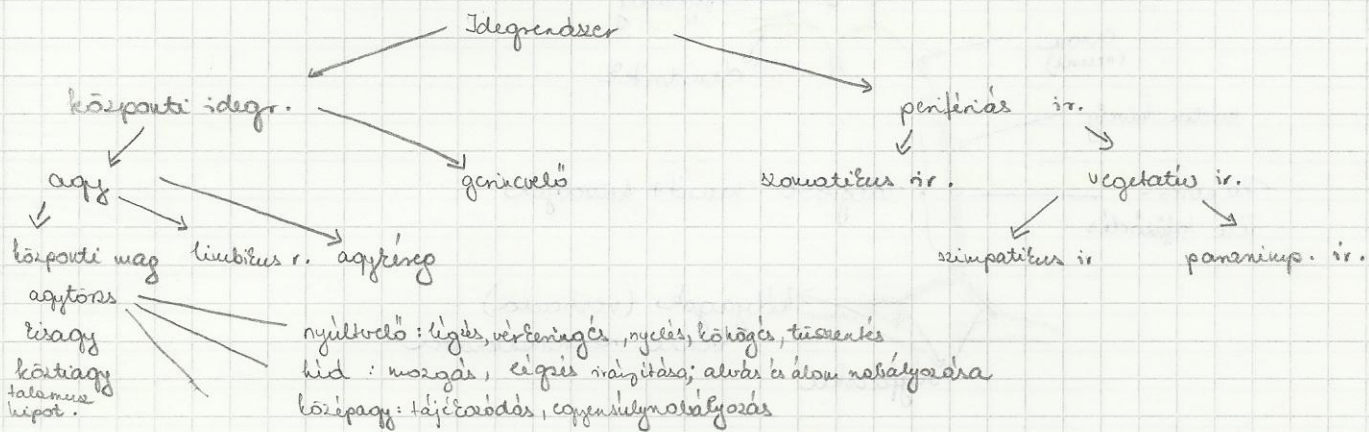
- külső ingereit receptorral érzékeljük → EGYSZERŰ REFLEXÍV
- KOMPLEX REFLEXÍV: jelen van a visszacsatolás

Inger: külső és belső környezeti hatások, a szervezetben valamilyen változást idéző dő

Ingenyvet: az inger terjedési formája

Receptor: érzőnyelvben, bőrben, izmokban, ízületekben lévő sejtek
feladatuk: a külső ingereket felvétel és az az impulzusokká alakítása

Idegszervi szerveződése:

talamusz: az idegszervi szerveződésben, idegimpulzusok tartása, figyelem irányítása, fájdalom érzés

hipotalamusz: motiváció, érelmi élet, érzékszervi központjai, hőmérséklet, nem. központok

limbikus rendszer: érelmi érzékelés, emlékezőképesség, megfigyelés

magyag: alvóközégek, tanult viselkedés szabályozása (KERGÉSTEST)

szimpatikus idegrendszer: irányító és mozgató idegszervi szerveződés

vegetatív idegrendszer: érelmi; motiváció szabályozása

simp.: → anyagcsere, izmók, agy vérellátása, kioldja a szervezet energiáját

paraszimp.: → raktározás a szervezet energiáját.

Psichológiai alakok

Platón:

- az ember lény = gondolkodási tárgya fel az igazságot önmagáról és a világról $\Rightarrow$ irányítja a viselkedést.
- az ember veleintelettel ideákkal jön világra $\Rightarrow$ az ideák tartalmasságát az ismeretek

Arisztotelész:

- az ember biológiai lény
- a lélek = a test egész működésrendszere $\Rightarrow$ ez csak testi folyamatokkal előadhatóban ismerhető meg
- a tudás nem veleintelettel, hanem tapasztalatos révén a környezeti hatásokai alapján

Descartes:

- a test és a lélek elütönlöknek, de egymással előadhatóságban vannak = **INTERAKCIONISTA DUALIZMUS**
- lélek = tudat, mert minden testi történés tudatos
- a lélek lényegi funkciója a gondolkodás $\Rightarrow$ meggyőződés a NYELV.

John Locke:

- **TABULA RASA** $\Rightarrow$ a tapasztalattal "telit" $\Rightarrow$ az asszociációval alkotott egyes tudást a világról

David Hume:

- lélek és pszichés folyamatok OKSÁGI törvények alapján működnek $\Rightarrow$ természettudományos pszichológia kialakulása.

Helmholtz:

- először mérte meg az ingerület terjedési sebességét

Fechner: (matematikus) megpróbálta math: egyenlettel kifejezni az éret nagysága és a fizikai inger nagysága közti viszonyt.

Wilhelm Wundt: első pszichológiai labor létesítése (+ Helmholtz + Fechner)

BEHAVIORIZMUS: viselkedéstudomány (molekulák van a központban) = inger-válasz psziché.

Titchener:

- **strukturalizmus**
- a pszichés folyamatok szerkezt, struktúráját vizsgálja

William James:

- kevesebb hangsúly a tudat önmagában elemzésére
- **funkcionalizmus** • mélyebben élve tanulmányozni a tudat folyamatát, áramlását, jellegét
- **funkcionalizmus** $\Rightarrow$ valójában az az, hogy működik a tudat

John B. Watson (+ behavioristák): elutasítja az introspekciót (a viselkedést a környezet befolyásolja)

INTROSPEKCIÓ: belső történések (belső) megfigyelése

EXTROSPEKCIÓ: mások megfigyelése

Max Wertheimer: • belső mentális folyamatok vizsgálata (az egész több, mint a részek összege) → észlelés és észlelés vizsgálata

Wolfgang Köhler: • alkeletan kámdatá a tanulási vizsgálataid.

Sigmund Freud: • pszichológiai gondolkodás középpontja a tudattalan lelki folyamatok és = ezek a viselkedés indítói
psichanalízis
• védőmechanizmus (neved asszociáció) lényege: megváltoztatás útján elkerülése jutattal, ami másképp jut.

Noam Chomsky: • lefekteti a KOGNITÍV PSZICHOLÓGIA alapjait
nyelvi tanulmányozásán keresztül újított az emberi kognícióra.

KOGNITÍV PSZICHÓ: a belső mentális folyamatok vizsgálatával foglalkozik az emberi viselkedéssel.

Olyan folyamatokat tanulmányoz, melyekkel kapcsolatban a mentális reprezentáció (különleg belső képzés a képzeletben)

HUMANISZTIKUS PSZICHÓ: Carl Rogers hozta létre
fenomenológiai
irányzatok
• alaptétele: minden emberben benne van a pszichikus irányba való fejlődés lehetősége
• alaptétel emberi motiváció: önmegvalósítás

DUALISZTIKUS FELFOGÁS: a test és a lélek két külön dolog

MONISZTIKUS FELFOGÁS: test és lélek az egy → E van jelen

Thomas Reid: • elkülöníti az észlelést és az élelést

SZENZÁCIÓ: észlelés (receptorral az inger felvétele → elektromos impulzusok átadása)

PERCEPCIÓ: észlelés (magasabb idegrendszertől folyamat, ingerrel tudatosodás + integrálás)

ABSZOLÚT ALSÓ INGERKÜSZÖB: legkisebb inger → még észlelhető (16 Hz, 400 nm)

ABSZOLÚT FELSŐ INGERKÜSZÖB: legnagyobb inger (20 ezer Hz, 700 nm)

KÜLÖNBSÉGI KÜSZÖB: inger és érzékelés közötti legkisebb eltérés

Speny: érzés test fontosságát hangsúlyozta be

Young és Helmholtz: látásvizsgálataid

Stemmer: 0,4°C felmelegedést és 0,15°C hűvölést képes észlelni az ember

Marr: torzió és érzés felismerés megváltoztatás

Havel és Wiesel: látásvizsgálataid (látás) **INTROJEKCIÓ: látásvizsgálataid**

Broadbent: a figyelem szűkítőmodellje **EXTROJEKCIÓ: látásvizsgálataid**

Treisman: élelést = szűkítő modell

Eysenck: élelést modell

Évszámok

- 1879: Wilhelm Wundt (kipac) : első pszichológiai laboratórium
ie. 427-347: Platon
ie. 384-322: Arisztotelész
1596-1650: Descartes
1632-1704: John Locke → empirista filozófus
1711-1776: David Hume
1832-1920: Wilhelm Wundt
1878-1958: John B. Watson
1913: behaviorista mozgalmat programozó cikkének megjelenése (hogyan látja a b. a pszichot.)
1880-1943: Max Wertheimer
1881-1967: Wolfgang Köhler
1856-1938: Sigmund Freud
1901: Sperry-t Nobel-díjjal tüntetik ki (kettőt agy)
1710-1796: Thomas Reid
1871 : Fechner kísérletek (A figyelem terjedelme)
1860 : Fechner : A pszichofizika elemei
1846 : Weber : első mérési kísérlet (az érzékek változásának törvényességéről)
1859 : Darwin : Fajfajta eredete
1690 : Locke : tabula rasa
1861 : Broca : beszédközpont
1885 : Ebbinghaus : emlékezet
1869 : Galton : Hereditary Genius
1905 : Simon-Binet : intelligencia teszt
1883 : Stanley Hall : USA-ban első pszichológiai laboratórium
1890 : Cattell : lényegesen a "TEST"-et (intelligencia és alkalmazási teszt)
1906 : Pavlov : klasszikus kondicionálás kísérlet
1904 : Pavlov : Nobel díjat kap
1905 : Freud : álomfejtés
1912 : Wertheimer : a területtan
1965: Helzack és Wall : „Egyszerű elmélet”
1905 : Simon és Binet : első intelligenciateszt

Baddley és Hitch: RTM = munkamemória

Tulving: Eféle feljtes (85)

Paivio: kétsz. Észlelés elvűlete (88)

Konrad Lorenz: Impulzív (92)

Juan Pavlov: feltételes reflex (99)

Rescorla: bírálható és pontosság (100)

Thorndike: effektív törvény (101)

Tolman: latens + tanulási éssélet (103)

Wolfgang Köhler: belátásos tanulás (104)

Schachter és Singer: élamidás éssélet (111)

Tanaka: ékelmezéssélet (112)

Tanaka-Lange: ékelmezéssélet (113)

Canon: ékelmezéssélet (114) homeostázis

Yerkes-Rodson törvény (121)

Murray: motivációs rendszer (125)

Maslow: motivációs piramis (127)

Wechsler: MAWI intelligenciateszt (133)

Spearman: kétfaktoros intelligenciateszt (139)

Gardner: többféle intellektuális éssésségűnd van

Steinberg: 3. szobeli információs intelligenciateszt

Cattell: kétféle intelligencia

Guelford: ésséssélet megálat

Graham Wallas: ésséssélet folyamat 4 szakasza

Psichológia 1. fe'

PSZICHOLOGIA: A viselkedést vizsgálja, minden olyan tényezőt, amely befolyásolja, meghatározza, esetleg isz annak megértéséhez.

- TERÜLETEI:
- Alaptudomány
    - det. élektan
    - szem. élektan
    - fél. élektan
    - szoc. psich.
    - biológiai psich.
    - kognitív psich.
    - összehasonlító psich.
  - Alkalmazott
    - klinikai psich.
    - pedagógiai psich.
    - munkalélektan
    - reklámpsichológia
    - érzékelépsich.
    - művészet psich.
    - sport psich.
    - pastoriál psich.
    - pszichodiagnosztika

Megismeréstudomány: pl. kognitív folyamatok, memória, autopsológia, nyelvészet, filozófia, mesterséges intelligencia

WILHELM WUND (1879): Lipcse, első psich. labor.

extrospekció: mások megfigyelése
introspekció: önmegfigyelés